

IZNUĐIVANJE LJUTNJOM I BESOM

Svako dete mora naučiti da :

- ne može dobiti sve što želi;
- da mora tolerisati frustraciju;
- da mora prihvatiti nužnost osujećenja nekih svojih želja.

Kada je osujećeno u zadovoljenju svoje želje, dete reaguje ljutnjom želeći da utiče na promenu roditeljevog ponašanja time što će ga „naterati“ da mu ispuni želju. Roditelj koji, uprkos detetovoj ljutnji, ostaje **dosledan** u stavu da se želja ne može ispuniti, tim stavom uči dete realnosti i pomaže mu da iz sveta želja i fantazija pređe u svet fizičkih i socijalnih nužnosti. Neki roditelji međutim, upravo u tome zakazuju, jer **veruju da je dobar roditelj** onaj koji svom detetu sve obezbeđuje i koji ga, time, čini srećnim. Takvi roditelji detetovu ljutnju doživljavaju detetovim odbacivanjem, a njegov bes, ispoljen na javnom mestu dokazom da će posmatrači misliti da su oni loši roditelji. Bilo kako bilo, ovakvi roditelji su prosto bespomoćni kada dete počne da ih odbacuje besneći te čine sve kako bi osujetili detetovo nezadovoljstvo i ljutnju i kako bi ga zadovoljili. Osnovni problem, kao posledica takvog roditeljskog stava, jeste u tome što deca razvijaju jedno grandiozno i magijsko verovanje *da će dobiti ono što žele samo ako ostanu dovoljno jako i dovoljno dugo ljuta*, koje je u pozadini njihovih napada besa. Dakle, ova deca veruju da ljutnja i bes imaju magičnu moć da svet nateraju da im pruži ono što žele: „Ako sam besan mogu dobiti ono što želim“, odnosno: „Ako ne pobesnim neću dobiti ono što želim“. Ukoliko se drugi ne ponašaju u skladu s ovim magiskim verovanjem, dete (a kasnije i odrasla osoba) ne odustaje, već eskalira verujući: „Nisam dobio ono što želim, zato što nisam bio dovoljno jako, a ni dovoljno dugo ljuto“.

Ovo detinjasto verovanje, potkrepljeno roditeljskim ponašanjem, prenosi se, kada osoba odraste, na odnose sa svim ostalim ljudima. Eskaliranje ljutnjom potkrepljuje i kultura jer se, sasvim pogrešno, često kaže da se treba ljutiti jer se tako osoba „prazni“.

Osoba koja ostaje ljuta sve dok drugi ne promeni svoje ponašanje, od drugog, u stvari, **iznuđuje** određenu reakciju. Ljutnja kojom se iznuđuje reakcija druge osobe može se shvatiti kao poruka drugom koja najčešće ima jedno od sledeća dva značenja „odbacivanje“ ili „pretnja nasiljem“. U prvom slučaju, osoba postaje pasivno agresivna i prekida odnos sve dok joj drugi ne ispuni želju (tj šalje poruku „ako ne uradiš to i to neću te voleti ili napustiću te...“), a u drugom, osoba zastrašuje drugog pretnjom da bi mogao postati fizički nasilan ukoliko drugi ne počne da se ponaša u skladu s njenim željama. (ako ne uradiš to i to udariću te ili...)